PROVOCĂRI ȘI PERSPECTIVE ALE MECANISMELOR DE FINANȚARE DIN SURSE ALTERNATIVE ALE ACTIVITĂȚILOR AGRICOLE DIN REPUBLICA MOLDOVA

CHALLENGES AND PERSPECTIVES OF FINANCING MECHANISMS FROM ALTERNATIVE SOURCES OF AGRICULTURAL ACTIVITIES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Gabriela ȚAȚU,
Specialitatea Gestiunea Financiar Contabilă a Afacerii, gr. MGFCA 2501,
Coordonator științific: **Irina ȘCHIOPU**, dr., conf. univ.,
Centrul Universitar „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
al Universității Tehnice a Moldovei

Abstract: *Agricultura rămâne un sector strategic al economiei Republicii Moldova, contribuind esențial la PIB, ocuparea forței de muncă rurale și securitatea alimentară. Accesul limitat la finanțare tradițională determină dependența de mecanisme alternative*

(subvenții guvernamentale, programe de creditare subvenționată, granturi internaționale și instrumente inovatoare).

Studiul analizează provocările actuale și perspectivele de dezvoltare ale acestor mecanisme în contextul Strategiei Naționale de Dezvoltare Agricolă și Rurală (SNDAR 2023-2030) și al Programului Strategic al Politicii Agricole (PSPA 2026-2030). Pe baza datelor oficiale 2025-2026, se evidențiază progresele Programului Facilitatea de Creditare în Agricultură (FCA), creșterea FNDAMR la 2,325 miliarde lei în 2026, dar și persistența barierelor structurale (accesul întreprinderilor mici, riscurile climatice, alfabetizarea financiară redusă). Perspectivele optimiste sunt legate de integrarea europeană și orientarea spre agricultură durabilă. Se formulează recomandări pentru diversificarea surselor de finanțare și creșterea rezilienței sectorului.

Cuvinte-cheie: *activitate agricolă, finanțare alternativă, mecanisme de finanțare, provocări, perspective*

Abstract: *Agriculture remains a strategic sector of the Republic of Moldova's economy, making an essential contribution to GDP, rural employment, and food security. Limited access to traditional financing has led to a strong dependence on alternative mechanisms, including government subsidies, subsidized credit programs, international grants, and innovative financial instruments.*

The study examines the current challenges and development prospects of these financing mechanisms within the framework of the National Strategy for Agricultural and Rural Development (SNDAR 2023–2030) and the Strategic Program of Agricultural Policy (PSPA 2026–2030). Based on official data from 2025–2026, the study highlights the progress of the Agricultural Credit Facility Programme (FCA), the increase of the National Fund for Agricultural and Rural Development (FNDAMR) to 2.325 billion lei in 2026, as well as the persistence of structural barriers such as limited access for small enterprises, climate risks, and low levels of financial literacy. Optimistic prospects are linked to European integration and the shift towards sustainable agriculture. The study puts forward recommendations aimed at diversifying funding sources and enhancing the resilience of the agricultural sector.

Keywords: *agricultural activities, alternative funding, financing mechanisms, challenges, development prospects*

Agricultura în Republica Moldova reprezintă un pilon fundamental al economiei naționale, generând aproximativ 7-10% din PIB și angajând peste 20% din populația activă, preponderent în zonele rurale. Fragmentarea exploatațiilor, dependența de condițiile climatice și accesul dificil la credite bancare tradiționale (caracterizate prin dobânzi ridicate și cerințe stricte de garanții și alte asigurări) limitează dezvoltarea durabilă a sectorului.

În acest context, mecanismele de finanțare alternative – definite ca instrumente dincolo de creditele comerciale clasice – includ subvențiile din Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural (în continuare FNDAMR), programele de creditare subvenționată (de exemplu Facilitatea de Creditare în Agricultură – FCA), granturile internaționale (UE, Banca Mondială, Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă – (în continuare IFAD) și altor inițiative precum microfinanțarea, leasingul agricol sau investițiile de impact.

Prezentul studiu își propune o analiză structurată a provocărilor și perspectivelor acestor mecanisme, bazată pe date oficiale actualizate, în concordanță cu Strategiei Naționale de Dezvoltare Agricolă și Rurală (în continuare SNDAR) 2023-2030 și Programului Strategic al Politicii Agricole (în continuare PSPA) 2026-2030. Obiectivul este

de a contribui la fundamentarea politicilor publice în vederea creșterii competitivității și rezilienței sectorului agricol moldovenesc.

Principala sursă națională rămâne FNDAMR, al cărui buget pentru anul 2026 a fost stabilit la aproximativ 2,325 miliarde lei (inclusiv 628,8 milioane lei condiționate de Planul de creștere economică). Aceasta reprezintă o creștere față de anii anteriori : în anul 2024 - valorificate 1,68 mld lei ; în anul 2025 - valorificate 1,87 mld lei și susține plăți directe, subvenții post-investiționale, în avans și compensări specifice [3,4,5].

Un instrument de succes recent, este Programul Facilitatea de Creditare în Agricultură (FCA)**,** implementat de Oficiul de Gestionare a Programelor de Asistență Externă. În perioada martie 2025 – martie 2026, FCA a finanțat 408 afaceri micro și mici din sectorul agricol, cu o valoare totală a resurselor recreditate de 382,64 milioane lei (dintre care 36,92 milioane lei doar în martie 2026). Rata dobânzii fixă este de 5,1% anual, iar granturile asociate ajung până la 15-30% în funcție de tipul investiției (agricultură conservativă beneficiind de sprijin mai generos). Programul a acoperit toate raioanele, cu pondere mai mare în nordul țării [2].

Sursele externe (granturi UE pre-aderare, IFAD, Banca Mondială) completează finanțarea, orientându-se spre irigații, agricultură durabilă și valoare adăugată.

În ciuda progreselor, persistă constrângeri structurale:

Tabelul 1. Principalele provocări ale mecanismelor de finanțare din surse alternative

Nr.	Provocare	Descriere	Impact principal
1	Acces limitat pentru fermele mici și familiale	Cerințe de garanții ridicate; riscuri percepute de bănci (climatice, de piață)	Excluderea a 70-80% din fermieri
2	Riscuri climatice și insuficiența asigurărilor	Secete recurente, inundații; asigurări agricole subdezvoltate	Pierderi anuale și descurajarea investițiilor
3	Fragmentare funciară și scară redusă	Dimensiune mică a exploatațiilor; costuri de tranzacție mari	Dificultăți în atragerea finanțării scalabile
4	Alfabetizare financiară și acces la informație scăzut	Cunoaștere limitată a instrumentelor alternative	Subutilizarea programelor FCA și granturilor
5	Dependență ridicată de subvenții bugetare	FNDAMR rămâne sursa dominantă	Vulnerabilitate la fluctuațiile bugetare
6	Instabilitate externă	Efecte ale conflictelor regionale, fluctuații prețuri	Incertitudine în finanțarea internațională
7	Dezvoltare lentă a instrumentelor inovatoare	Piețe de capital subdezvoltate; lipsa fondurilor de investiții dedicate	Capital privat limitat

Sursa: Elaborată în baza surselor [1, 3, 6, 7].

Aceste provocări sunt confirmate de analizele recente ale cadrului bugetar și ale agendei de reforme economice.

Perspectivele sunt favorabile datorită alinierii la Politica Agricolă Comună (PAC) a UE și implementării PSPA 2026-2030, care prevede majorarea progresivă a sprijinului financiar până la 6,4 miliarde lei în 2030 [5,9].

Concluzii și recomandări

Mecanismele de finanțare alternative au înregistrat progrese notabile în perioada anilor 2025-2026 prin FCA și creșterea FNDAMR. În altă ordine de idei, provocările cum ar fi fragmentarea excesivă a loturilor terenurilor agricole, dimensiunile mici ale entităților care practică agricultură, nivelul scăzut de productivitate, riscurile climaterice și asigurările insuficient dezvoltate, dependența de subvenții guvernamentale și altele, sunt cele care limitează impactul finanțării alternative deplin. În concluzie, tranziția de la dependența de subvenții la o finanțare sustenabilă, diversificată și rezilientă este esențială pentru dezvoltarea rurală.

Se recomandă implementarea unor măsuri ca crearea unui fond de investiții agricol național, extinderea și digitalizarea FCA, dezvoltarea pieței asigurărilor agricole cu subvenționare a primelor, acestea vor contribui la asigurarea creșterii economice rurale, securitatea alimentară și alinierea la standardele europene.

Bibliografie:

1. Ministerul Finanțelor. (2026). 408 afaceri agricole au fost finanțate prin Programul FCA. Disponibil:https://www.mf.gov.md/ro/content/408-afaceri-agricole-au-fost-finan%C8%9Bate-prin-programul-fca
2. MAIA. (2026). Programul FCA accelerează dezvoltarea agriculturii – rezultate 2025-2026. Disponibil: https://aipa.gov.md/wp-content/uploads/2025/08/Strategia-nationala-de-dezvoltare-agricola-si-rurala-pentru-anii-2023-2030.pdf
3. OGPAE. (2026). Implementator oficial al FCA. Disponibil: https://ogpae.gov.md/programul-facilitatea-de-creditare-in-agricultura-fca/
4. AIPA/MAIA. (2026). Raportarea lunară a FNDAMR 2026. Disponibil: https://aipa.gov.md/raportarea-lunara-a-fndamr-copy/
5. Guvernul Republicii Moldova. (2026). Bugetul pentru 2026 – alocări FNDAMR. Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/media/documents/sedinte-de-guvern/2026-03/226-MAIA-2026.pdf
6. AIPA. (2026). Strategia Națională de Dezvoltare Agricolă și Rurală 2023-2030. Disponibil:https://aipa.gov.md/wp-content/uploads/2025/08/Strategia-nationala-de-dezvoltare-agricola-si-rurala-pentru-anii-2023-2030.pdf
7. World Bank. (2025). Moldova Economic Update. Disponibil: https://thedocs.worldbank.org/en/doc/56f4d025b8ba47f71f6b5681c32a1cd6-0080012025/original/Moldova-Economic-Update.pdf
8. Ministerul Finanțelor. (2026). Programul de Reformă Economică 2025-2027. Disponibil:https://mf.gov.md/sites/default/files/Programul%20de%20reform%C4%83%20economic%C4%83%202025-2027.pdf
9. Consiliul European. (2026). Politica agricolă comună (PAC) a UE. Disponibil :https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/the-common-agricultural-policy-explained/